

Dezumanizarea personajului Stavrache din nuvela In vreme de razboi de Ion Luca Caragiale

Date biografice despre I. L. Caragiale (1852 - 1912, Haimanale, azi I. L. Caragiale, jud. Dambovita) scriitor roman. Nepot al lui Costache Caragiale si Iorgu Caragiale. Debut de schite si versuri la revista "Ghimpele". O vreme redactor la ziarul "Timpul", impreuna cu Eminescu si Slavici. A editat publicatii satirico -umoristice ("Claponul", "Calendarul claponului", "Moftul roman") si impreuna cu Slavici si Cosbuc, revista " Vatra ". A facut parte din cercul "Junimea". Temperament de tinuta clasica, desavarsit arhitect al constructiei dramatice, observator profund si minutios al realitatilor sociale autohtone, creator al unor memorabile tipuri, Caragiale a ridicat teatrul romanesc la nivelul european. In comediile sale ("O noapte furtunoasa", "Conu Leonida fata cu reactiunea", "O scrisoare pierduta", "D-ale carnavalului"), satirizeaza moravuri politice si familiale, utilizand cu remarcabil efect comicul de situatie si limbaj, expresia stereotipa definitorie, umorul (inclusiv cel absurd). Instantaneele in proza, cu adresa critica ("Schite usoare", "Momente", "Schite noua"), prelungesc si dezvolta tipologia de mare diversitate a comediilor, tintind cu precadere orizonturile micii burghezii. Drama "Napasta" si unele nuvele ("O faclie de pasti", "Pacat", "In vreme de razboi") analizeaza stari obsesive ajunse la paroxism, iar povestirile fantastice ("Kir Ianulea", "Abu Hasan", "Hanul ui Manjoala") valorifica anecdoticul de sursa orientala sau folclorica. Membru de onoare post -mortem al Academiei (1948).

-OPERE-

Comedii: O noapte furtunoasa, 1879; Conu Leonida fata cu reactiunea, 1879; O scrisoare pierduta, 1884; D-ale Carnavalului, 1888-1889.

Drame: Napasta, 1890.

Nuvele tragice: O faclie de paste, Pacat, In vreme de razboi, Doua loturi.

Povestiri (de inspiratie folclorica): La hanul lui Manjoala, Calu dracului, La conac, Kir Ianulea, Abu Hasan.

Momente si schite: D-I Goe, Lantul slabiciunilor, Vizita, Un pedagog de scoala noua, Telegrama, Triumful talentului, Mitica, Inspectiune etc.

Prezentarea generala a nuvelei In vreme de razboi

Caragiale este cel dintai mare scriitor obiectiv din literatura noastra. In acelasi timp, este un inovator si un model pentru generatiile de mai tarziu.

Dincolo de precumpanirile comicului (de situatie, de atmosfera, de limbaj, de caracter) in opera sa de o exceptiionala dotatie clasica, Caragiale s-a impus totdeauna ca un moralist, un observator fin al umanitatii si un reputat caracterolog. Daca in comediile, momentele si schitele sale predomina comicul in sine, in nuvele tragicul este permanent oglindit ca intr-un "poliedru lumina si luminand cu

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

fetele sale" (G. Calinescu).

Indiscutabil, nuvela "In vreme de razboi" se inscrie printre capodoperele lui Caragiale si a le intregii noastre literaturi nuvelistica. Desi a fost subintitulata de autor drept "schita", aceasta valoroasa proza este defapt o nuvela cu un larg si sustinut suflu epic. A fost scrisa in anul 1898, unul din cei mai rodnici ani din intreaga perioada de creatie a scriitorului.

Fiecare dintre cele trei capitole ale nuvelei are structura compozitionala clasica. Ca tematica se inscrie n seria destul de generoasa a prozelor despre setea de inavutire care dezumanizeaza si mutileaza suflete, motiv prezent in "Mara", "Comoara" si "Moara cu noroc" de Ion Slavici sau in "Hagi-Tudose" al lui Delavrancea.

Nuvela are, pe intreg parcursul desfasurarii ei, rezolvari compozitionale demne de maiestria marelui scriitor. Ea se desfasoara pe trei planuri. Primul plan este cel al povestitorului; al doilea plan este dialogat: personajele se intalnesc si se infrunta. Se poate vorbi si de un dialog cu umbrele, in starile halucinante ale eroului; al treilea plan, care constituie si cadrul povestirii, este natura; ea reliefeaza atmosfera in capitolele II si III.

In primul plan, scriitorul este acela care relateaza faptele si sugereaza inlantuirile cauzale. Inceputul nuvelei ni-l prezinta pe Stavrance foarte multumit: "om cu dare de mana, cu han la drum".

Autorul este permanent cel care deapana sirul intamplarilor, cu obiectivitate. Uneori insa, intervine cu paranteze sau scurte comentarii de fina ironie care dezvaluie adevarul, desprinzandu-l de aparentele prin care hangiul inseala pe cei din jur si se inseala singur. Astfel, cand Stavrance primeste vestile despre bravurile militare ale fostului preot, povestitorul tine sa sugereze adevarata fata a lucrurilor si o face cu ironie: "Curios lucru!

Cine ar fi vazut figura lui neica Stavrance) ar fi ramas in mirare pricepand bine ca in sufletul fratelui mai mare nu se petrece nimic analog cu bucuria la citirea vestilor despre succesul de bravura al raspopitului."

Alteori usurinta cu care hangiul gasesti solutii si nascoceste motive salvatoare este subtil ironizata de autor: "deodata fata i se lumineaza; inauuntrul frunti a scanteiat o mare inspiratie "; "gandurile omului incepura sa sfaraie iute in cercuri stramte" etc.

Al doilea plan, cel dialogat, surprinde gradat, atat in real, cat si in halucinatiile hangiului, acelasi proces al pierderii echilibrului psihic.

In acelasi capitol, framantarea launtrica, pendularea dintre certitudine si incertitudine este sugerata de monologul interior al eroului:

"Dar o sa indrazneasca sa se mai intoarca?

Dar daca indrazneste si se-ntoarce? Atunci ce-i de facut?

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Da! dar sergentul se poate intoarce; popa ba!

O veni?n-o veni?" etc.

In capitolul al doilea, dialogul se concentreaza pe sublinierea starii de incordare. incordarea morala ii redesteapta teama de-a nu pierde averea. In dialogul cu avocatul, care il asigura ca nu are nevoie de nici o masura legala, nelinistea isi face loc:

"- Numai unul singur pe lume te-ar pute calca

- Cine? intreaba d-l Stavrache.

- Popa.

- As, nu mai poate calca, saracul."

Cel da-al treilea plan, al naturii, face din nuvela lui Caragiale o creatie moderna. Natura este prezentata direct in concordanta cu starea psihologica a eroului principal. Toate intamplarile se petrec noaptea; atat cele rele cat si halucinatiile hangiului: popa vine la fratele lui noaptea, i se arata in somn tot noaptea, fetita vine sa cumpere gaz si rachie tarziu; tot noaptea popa se intoarce sa ceara bani fratelui.

Natura este perceputa prin impresionabilitatea eroului. Elementul auditiv devine pregnant: "Afară ploua maruntel, ploaie rece de toamna, si boabele de apa prelingandu-se de pe stresini si picand in clipe ritmate pe fundul unui butoi dogit) faceau un fel de cantare cu nenumarate si ciudate intelesuri.". Natura se subordoneaza unui sentiment sau unei senzatii: sunetul butoiului dogit creeaza un fel de cantare care subliniaza obsesia eroului: "Leganate de miscarea sunetelor, gandurile omului incepura sa sfaraie iute in cercuri strimte ".

In totalitatea ei, nuvela "In vreme de razboi" demonstreaza aceeasi desavarsire a observatiei vietii prin intermediul artei, precum in schite sau in comedii. Caragiale "opereaza" asupra vietii cu instrumente de mare eficacitate: analiza detaliata, stabilirea precisa a starilor morale si de constiinta, stil sobru si concis, alternarea vorbirii directe cu monologul interior etc. Conjugate toate acestea, confera nuvelei individualitate si unicitate sub raport analitic si stilistic.

-Dezumanizarea lui Stavrache-

Dezumanizarea lui Stavrache este progresiva, ireversibila. intalnirea reala cu fratele sau se petrece cand acesta vine disperat sa-i ceara sprijinul si cand in mintea hangiului confuzia dintre vis si realitate devenise un semn sigur al dezechilibrului moral. Notatiile scriitorului sun in maniera naturalista: "horcaieli", "gemete", "tremura Stavrache din tot trupul", "cu chipul ingrozit", "cu parul valvoi", "cu mainile inlestate", "cu gura plina de spuma rosie", tranteste masa facand-o tandari, are porniri criminale, iar cand este imobilizat "scuipa", "rade cu hohot", "canta popeste".

Caragiale surprinde personajul in starea de agitatie maxima, cand innebuneste. In acest prim plan, analizeaza minutios fiecare fenomen, compunand astfel o foaie de observatie aproape stiintifica. Scriitorul urmareste, in acelasi plan, ca trasatura de caracter si lacomia lui Stavrache, care este atat de mare, incat inapoierea averii este pentru el similara cu o catastrofa. De aici, drama.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

In capitolul al doilea, starea de cosmar a eroului este sugerata si de acel sugestiv "dialog cu umbrele". Fratelui, care i se infatiseaza in vis in postura de ocnas, Stavrance i se adreseaza pe un ton care-i tradeaza ura dar mai ales teama ca va pierde averea:

"- Ticalosule - striga d-l Stavrance - ne-ai facut neamul de ras! Sa pleci sa nu te mai vad! Pleaca! Du-te inapoi de-ti ispaseste pacatele!".

Replica fratelui este menita sa-i punteze obsesia:

"- Credeai c-am murit, neica?".